SIRÇA KÖŞK

"Bütün Öyküleri-V"

SABAHATTİN ALİ

Yazarı (Author): SABAHATTİN ALİ (Türk Yazar, Şair ve Düşünür)
Sayfa Düzeni, Kapak ve Grafik Tasarım: Noyan Karaman
Yayına hazırlayan: Murat Ukray
Editör: Tayfun Çavuşoğlu (Gazeteci & Yazar)
Baskı ve yayına hazırlama (Publisher): E-Kitap Yayıncılık
– *Sabahattin Ali Kitaplığı Dizisi* – 6 –

ILLUSTRATED &
PUBLISHED BY
E-KİTAP PROJESİ & CHEAPEST BOOKS

www.cheapestboooks.com
www.facebook.com/EKitapProjesi
Copyright, 2022 by e-Kitap Projesi
Istanbul

ISBN: 978-625-7120-73-9
e-ISBN: 978-625-7120-53-1

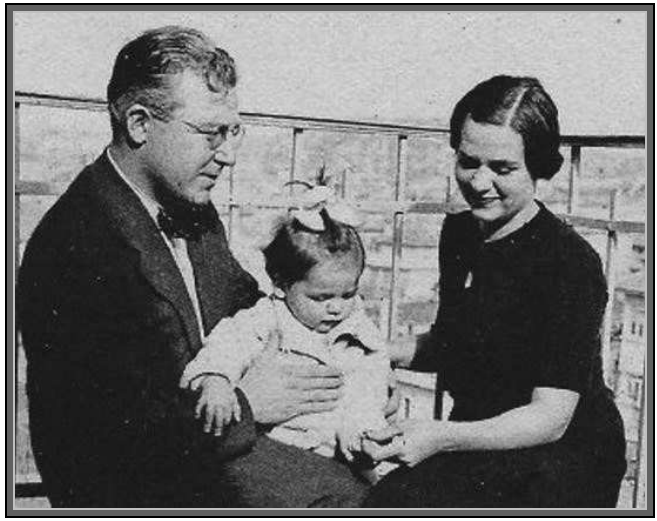
Baskı ve Cilt (Print): Print on Demand & Bookmundo Inc.

© **Copyright**: Bu kitabın tüm yayın hakları e-kitap yayıncılığa aittir. Tanıtım alıntıları dışında izinsiz çoğaltılması yasalarımıza göre suç sayılmaktadır. Böyle bir harekete kalkışmak yerine, bize sorarsanız uygar ve paylaşımcı dünya adına seviniriz..

İÇİNDEKİLER

Sabahattin Ali Kimdir? ***4***
Önsöz ***13***
Portakal ***14***
Beyaz Bir Gemi ***30***
Katil Osman ***43***
Böbrek ***54***
Cigara ***80***
Millet Yutmuyor ***86***
Bahtiyar Köpek ***91***
Çilli ***98***
Dekolman ***109***
Hakkımızı Yedirmeyiz! ***119***
Cankurtaran ***127***
Çirkince ***143***
Kurtla Kuzu ***164***
Masallar ***184***
Bir Aşk Masalı **184**
Devlerin Ölümü **191**
Koyun Masalı **195**
Sırça Köşk **202**

Sabahattin Ali Kimdir?

Sabahattin Ali, 25 Şubat 1907 yılında Bulgaristan Gümülcine'de doğdu. Babası Selahattin Ali piyade yüzbaşıydı. Annesi ev hanımıydı. Sabahattin Ali, babasının mesleği icabı birçok yer görmüş, çok seyahat etmiştir. Anadolu'nun çeşitli illerinde eğitimini tamamlamıştır. Sabahattin Ali'nin hayatında annesinin büyük bir rolü vardır. Annesi psikolojik sorunlar yaşayan bir kadındır. 3 kere intihar girişiminde bulunmuştur. Sık sık depresyona girip hastanede tedavi edilmiştir. Hatta Sabahattin Ali, babası Selahattin Ali Bey'in kalp krizi geçirip vefat

etmesinin sorumlusu olarak annesinin bitmek bilmeyen rahatsızlıklarını sebep olarak görmüştür.

1927'de Öğretmen okulunu bitirdi ve Yozgat Cumhuriyet Okulu'nda öğretmen oldu. Sabahattin Ali'nin öğretmenlik yaptığı yıllarda Cumhuriyet yeni kurulmuştu. Atatürk, ülkeyi kalkındırmak için eğitimde atılımlar yapıyordu. Yetenekli gençleri yurt dışına göndererek eğitim almalarını sağlıyorlardı. Yurt dışında çeşitli dallarda eğitim gören gençler, eğitimleri bittikten sonra yurda dönüyor ve kendilerini iyi yetişmiş nesiller yaratmak için ülkeye adıyorlardı. Sabahattin Ali de bu gençlerden biriydi. Eğitim Bakanlığı'nın açtığı sınavı kazanarak, dil eğitimi almak için Almanya'ya gitti. Orada çok iyi Almanca öğrendi. Hatta o kadar iyiydi ki, Türkiye'ye döndüğünde Almanca öğretmeni olarak göreve başladı. Sabahattin Ali, Almanya'ya gitmeden önce milliyetçi bir görüşe sahipken, Almanya'dan döndükten sonra siyasi görüşü tamamen değişmiştir. Komünist bir görüşe kaymıştır.

Almanya'da eğitimdeyken, orada yaşadıklarını "Kürk Mantolu Madonna" kitabında bize o kadar güzel anlatır ki, gerçekle kurgu birbirine girer. Kürk Mantolu Madonna'yı bu gözle okumak lazım. Çünkü romandaki Raif Efendi'nin bir yanı Sabahattin Ali'nin ta kendisidir! Maria Puder isimli roman kahramanı, aslında Sabahattin Ali'nin Almanya'da tanışıp âşık olduğu kadındır. Orada yaşayıp gördüğü

şeyleri Kürk Mantolu Madonna isimli eserinde bize roman tadında anlatır.

Sabahattin Ali, sadece Kürk Mantolu Madonna'dan ibaret bir yazar değildir. Kuyucaklı Yusuf, İçimizdeki Şeytan, Değirmen, Kağnı, Ses, Sırça Köşk ve Yeni Dünya'dır. Sabahattin Ali, bazı çeviriler de yapmıştır. Antigone, Fontamara, Minna Von Barnhelm bunlardan bazılarıdır. Ayrıca Sabahattin Ali'nin yazdığı şiirlerden bazıları bestelenmiştir. Dilimizden düşürmediğimiz şarkılardan, Aldırma Gönül, Leylim Ley, Dağlar Dağlar, Ben Yine Sana Vurgunum, Göklerde Kartal Gibiydim onun şiirleridir.

Sinop Cezaevine gittiğinizde, ilk görmek isteyeceğiniz yer Sabahattin Ali'nin yattığı koğuş olacaktır. Şimdi müze haline getirilen cezaevini gezerken, ister istemez gözlerinizden yaşlar süzülür. O demir parmaklıkların ardında yazdığı şiir, koğuşun tam dışındaki duvara şöyle asılmıştı:

Başın öne eğilmesin
Aldırma gönül aldırma
Ağladığın duyulmasın
Aldırma Gönül aldırma

Eskimiş ve paslanmış demir parmaklı kapı kapalıydı ve bu sözler kapının dışına yazılmıştı. Bir an insan düşünmeden edemiyor, bir ülke aydınını neden hapishaneye atar? Şüphesiz onu, diğer Türk yazarlardan ayıran en önemli özelliği, yazdıklarının yanında; aynı zamanda çok hüzünlü bir hayat öykü-

sünün de olmasıdır. Sabahattin Ali'nin doğduğu günden, 41 yaşında hayata gözlerini yummasına kadar geçen ömründe, herkesin başa çıkamayacağı kadar ağır olaylar zinciri sığmıştır. Onun öykülerinde, romanlarında ve şiirlerinde okuyanı mest eden, kendinden geçiren yaşanmışlıkları aslında kendi hayatının kıyısında geçen şeylerdir. Kendi tanıklıkları, yaşanmışlıklarıdır.

Sabahattin Ali'yi okumaya başladığınızda, ister istemez hayatının çalkantılı dönemlerine de tanık oluyorsunuz. Yazılarında karşımıza çıkan betimlemelerinin ahengi, karakterlerin gerçekliği, olayların gerçekçi olması, okuyucuyu kendine bağlayan akıcı üslubu görünce, bir insan bu kadar mı güzel gözlem yapabilir diyorsunuz. Sabahattin Ali'nin gözlem ve bu gözlemleri yazıya aktarma biçimi, yazarlıkta doruk noktası seviyesindedir. Çünkü, o ifadelerin hepsinde gerçek bir yaşanmışlık vardır. Hayal ürünü yazılardan çok, yaşanmışlıkları edebi olarak kullanmasını çok iyi bilmiştir. Sabahattin Ali'nin hayatını şu formatta yazmak belki de en mantıklısıdır:

- 25 Şubat 1907'de Bulgaristan'da doğdu.
- 1927'de 20 yaşındayken öğretmen oldu.
- 1928'de Almanya'ya eğitime gitti.
- 1930'da Aydın'da öğretmenlik yaparken, komünizm propagandası yapmaktan hapis cezası aldı. 3 ay Aydın Cezaevi'nde kaldı.
- 1932'de Atatürk'e hakaretten tutuklandı ve 1 sene hapis cezası aldı. Belli bir süre Konya

Cezaevi'nde kalmıştır. Daha sonra buradan Sinop Cezaevi'ne gönderilmiştir.

- 1937'de cezaevlerinde, mahkûmlardan dinlediği yaşanmış hikâyelerden etkilenerek "Kuyucaklı Yusuf"u yazmıştır. Aynı sene Kuyucaklı Yusuf, mahkeme kararıyla toplatılmıştır.
- 7 Ekim 1937'de Kuyucaklı Yusuf eserinde halkı askerlikten soğutmaktan dolayı yargılanmış ve bilirkişi raporuyla bu davadan beraat etmiştir.
- 1940 yılında yazdığı "İçimizdeki Şeytan" romanı bazı kesimlerce büyük tepki görmüştür. Özellikle, Nihal Atsız ile tartışma yaşamış ve bu tartışma mahkemeye taşınmıştır. Sabahattin Ali açtığı davayı kazanmıştır. Fakat milliyetçi kesim tarafından çıkarılan olaylar yüzünden Sabahattin Ali Ankara Devlet Konservatuarı'ndan çıkarılmış, ayrıca yazı yazdığı gazeteler kapatılmıştır.

İş bulmakta zorlanan Sabahattin Ali, bir arkadaşının yardımıyla kamyonla nakliye işine başlamıştır. Burada da işine taş koyulmuş, yine parasız yaşamak zorunda bırakılmıştır. Bir çocuğu olan Sabahattin Ali, iş bulamayınca, yurt dışına çıkıp burada çalışmak istemiştir. Fakat çeşitli sebeplerden ötürü pasaport verilmeyince, son çare, kaçak olarak yurt dışına gitmek kalmıştır. Bu noktadan itibaren, Sabahattin

Ali'nin hayatına simsiyah bir kara bulut çöker. İşte Sabahattin Ali'yi o esrarengiz ölüme götüren o olaylar da böyle başlar:

Sabahattin Ali hapishanedeyken Hasan Tural isminde biriyle tanışmıştı. Bu adam 1928'de ülkemize Bulgaristan'dan göç etmişti. Sabahattin Ali cezaevinden çıktıktan sonra ona gitti ve derdini anlattı. Hasan Tural Edirnekapı'da berberlik yapıyordu. Sabahattin Ali'yi kaçakçı Ali Ertekin'le tanıştırdı. Ali Ertekin de bir göçmendi. Türkiye'ye geldikten sonra orduda görev almıştı. 1945'de ordudan ayrılmıştı. Çeşitli işlerde çalışmıştı ama dikiş tutturamadığı için sıkıntı çekiyordu. Sabahattin Ali de siyasi düşüncelerinden dolayı işsiz kalmış, maddi sıkıntıya düşmüştü. Bu sıralarda arkadaşının vasıtasıyla nakliyecilik yapıyordu. 28 Mart 1948'de arkadaşı Mehmet Cimcoz'a Edirne'ye peynir götüreceğini söyledi. Yanına muavin olarak Ali Ertekin (veya Ertegün)'ü aldı. 31 Mart'ta Edirnekapı'da buluştular ve Edirne'ye doğru yola çıktılar. Bulgaristan sınırına gelmeden önce, akşam dinlenmek için bir ormanlık alanda mola verdiler. Burada Ali Ertekin ve Sabahattin Ali ateş yakarak sohbet etmeye başladılar. Bu sohbetin detaylarını Ali Ertekin mahkemeye şu şekilde anlatmıştır:

"Sabahattin Ali bana, ben buradan Sofya'ya oradan da uçakla Moskova'ya gideceğim. Moskova'dan Çek pasaportu alıp Roma'ya, Roma'dan da Fransa'ya geçeceğim. Oradaki Türkleri teşkilatlandıraca-

ğım, dedi. Bu sözleri işitince beynim attı. Babam bana 93 Harbinde Rusların dedemlere ettiği eziyetleri anlatırdı. Bu adamın Türklükle bir derdi vardı. Fena kanıma dokundu. Elimde bir sopa vardı, kalktım biraz gezindim. Her geçen saniye biraz daha sinirleniyordum. Sabahattin Ali'nin yanına gittim. Gözüm karardı, içimdeki milli duygulara kapılıp, kitap okuyan adamın kafasına, yüzünün sol tarafına doğru şiddetle vurdum. Suratı, gözlükleri, kulağı kan içinde kalmıştı. Ardından aynı noktaya bir kere daha şiddetle vurdum. İkinci darbeden sonra Sabahattin Ali sağ tarafına doğru yıkıldı. Ağzından burnundan kanlar boşaldı. Dikkat ettim, hafif hafif nefes alıyordu. Üçüncü darbeyi de ensesine vurunca, nefesi tamamen kesildi. Ölmüştü."

Sabahattin Ali'nin cesedi bulunduğunda vücudu çürümek üzereydi. Vücudu çürüdüğü için teşhis edilemiyordu. Adli tıbbın o dönemli araştırmasıyla, ölümünün üstünden 4-5 ay geçmiş olduğuna kanaat getirildi. Dolayısıyla Sabahattin Ali'nin kesin ölüm tarihi bilinmemektedir.

Onu öldüren Ali Ertekin bir dönem hapiste yattı ama kısa bir süre sonra afla dışarı çıktı. O hayatını yaşarken, bu cinayet, tarihimize kara bir leke olarak yazıldı. Hâlâ Sabahattin Ali'nin ölümünün üzerindeki sır perdesi aralanmış değildir. Bazı iddialara göre, onu öldüren Ali Ertekin adlı katil zanlısı, milli istihbarat çalışanı çıkmıştır. İşin en acıklı tarafı da Sabahattin Ali'nin cesedi incelenmek üzere meza-

rından çıkarılmış ve maalesef cesedi kaybolmuştur. Şu anda Sabahattin Ali'nin bir mezarı dâhi yoktur! Kızı Filiz Ali, babasının cesedini çok aramış olmasına rağmen bulamamıştır. Son olarak, cesedini bulan köylüyle görüşmüş, cansız vücudunun bulunduğu yere gitmiştir. Dere yatağının yakınındaki düzlükte, arkasını Istıranca Ormanlarına dayamış koskoca bir kayanın üzerine bir mermer parçası gömdü ve o mermer parçasının üzerine Sabahattin Ali'nin bilinen dizelerini yazdırdı:

"Başım kar, saçlarım kardı, benim meskenim dağlardır."

Sabahattin Ali'nin Şiirleri & Romanları & Kitapları:

- Dağlar ve Rüzgâr - 1934 – Şiir
- Değirmen - 1935 – Öykü
- Zanaatkarlar – 1936
- Kağnı - 1936 – Öykü
- Kuyucaklı Yusuf - 1937 – Roman
- Hanende Melek - 1937 – Öykü
- Ses - 1937 – Öykü
- Kurbağanın Serenadı ve Öteki Şiirler'le birlikte - 1937 – Şiir
- İçimizdeki Şeytan - 1940 – Roman
- Kürk Mantolu Madonna - 1943 – Roman
- Kağnı - 1943 – Öykü
- Ses - 1943 – Öykü
- Yeni Dünya - 1943 – Öykü
- Sırça Köşk - 1947 – Öykü
- Kamyon – Öykü
- Bir Orman Hikayesi - Öykü

Önsöz

Şiir ve hikayelerim arasında, yazmış olmaktan utanacağım kadar kötüleri olduğunu biliyorum. Bunların bir kısmının çocuk denecek bir yaşta yazılmış olmaları bence bir mazeret değildir; çünkü bu çeşit bir yazıyı bugün herhangi bir imzanın üstünde görsem, sahibini ıslah olmaz bir zevksizlik ve tam istidatsızlıkla suçlandırmakta tereddüt etmem. Bunların, benim san'at hayatımın gelişmesini göstermesi bakımından, sadece kendim için bir ehemmiyeti vardır ki, bu da onları başkalarına okutmak için bir sebep olamaz.

Buna rağmen bu yeni baskıdan onları çıkaramadım. Çünkü, bir kere okuyucu önüne sermiş olduğum taraflarımı sonradan örtbas etmeye hakkım olmadığı kanaatindeyim; ama böylece belki de eski bir hatayı devam ettirmekten başka bir şey yapmıyorum.

İyiyi kötüden ayırmak külfetini okuyucuya bıraktığım için özür dilerim.

Sabahattin Ali

Portakal

Vapur Doğu Akdeniz limanlarından birine yaklaştığı zaman ortalık kararmaya başlamıştı. Güneşin biraz evvel battığı, denizle bulutların birbirine karıştığı yerde katmer katmer turuncu yığınlar, bunun karşısında, Torosların üzerinde ise, karlı tepeleri saran al al tüller vardı. Vapur kısa, kalın bir şeydi. Kıçı pek suya batmış, burnu pek havaya kalkmış gibi yürüyordu. Elli beş yaşındaki makine, kendisiyle aynı yaşta olan tekneyi, sıtmaya tutulmuş gibi zangır zangır titretiyordu.

Yarım asırdan beri fırçalanıp silinmekten yarı yarıya incelmiş ve aralarındaki zifti dökülmüş olan güverte tahtaları, sıcakta yan yatıp hızlı hızlı soluk alan sıska bir köpeğin kaburgaları gibi, kımıldayıp duruyordu.

Bir saatten beri dümen vardiyası tutan vinççi İsmail, bacakları bir arşın kadar birbirinden ayrı, çıplak ayakları deve tabanı gibi sımsıkı güverteye, elleri dümene, gözleri limana yapışmış, hiç kımıldamadan duruyordu. Görenler onun sanki nefesi kesilmiş bir halde çok mühim bir hadiseyi, mesela karşıda taş evlerinin camları parlayan şehrin bir in-

filakla uçuvermesini, yahut denizden büyük bir canavar çıkıp gemiyi birden yutuvermesini beklediğini sanırlardı.

Halbuki hiç de böyle büyük şeyler düşündüğü yoktu. O İstanbul'da, Beşiktaş'ın arka mahallelerinden birinde bıraktığı minimini bir şeyi, on beş gün evvel, bu son sefere çıkacakları gün doğan oğlunu düşünüyordu. Ona, geçen sene Şile taraflarından İstanbul'a motörle mangal kömürü getirirken boğulan babası Musa Kaptan'ın adını koymuştu. Şimdi kendi kendine, ağzını kımıldatmadan mırıldanıyordu:

-Musa Denizer!.. Musa Denizer!-

Çocuğunun hem adını, hem soyadını birlikte söyledikçe oğlan gözünde büyüyordu. Limanın önünde yamyassı yatan ve üzerinde harap bir kale bulunan Adacığa yaklaşmışlardı, burada dümeni sancak tarafına kırarken:

-Okutacağım keratanın oğlunu!- diye söylendi.

Kendisi okumamıştı ama, tütünden aldığı karısı -tahsilli- idi. Hem birkaç sene mektebe gitmiş, hem de öteki işçi kızlarla beraber okuyup yazmaya merak sardırmıştı. İsmail her seferden dönüşte bir Köroğlu (Burhan Cahit Morkaya'nın çıkardığı mizah dergisi) alır, eve gidip yıkandıktan sonra onu karısına uzatır, kendisi mindere kurularak, dinlerdi. Karısı Hayriye hiç kekelemeden, hafızlar gibi başını sallayarak, önce resim altlarını, sonra destanları, sonra makaleleri, haberleri, tefrika romanları, acayip, hatta biraz

yanık bir makamla okur, bu sırada İsmail de, dudaklarının kenarında müphem bir çizgi, anlasın, anlamasın, arada bir kahkaha atarak dinler, harp vaziyetine ait yerleri tekrarlatır, vapurda güverte yolcularından, yahut izinden dönen neferlerden dinlediği mütalaaları, birbirine karıştırıp anlatır, -gidişat iyi değil gibi Hayriye!- der, susardı. Bu sükut, -Artık yemek yiyelim- manasına idi ve karısı hemen yerinden fırlar, sofrayı hazırlamaya başlardı.

İsmail hiç kımıldamayan gözlerini artık iyice yaklaştıkları limana dikmiş dururken, arkasından ayak sesleri duydu. Kalın, cızırtılı bir ses:

-Ben göremedim yahu!- diyordu. Bu, gemi süvarisi idi.

İkinci kaptanın ince, titrek sesi:

-Dürbünle iyi bakın! Bana var gibi geliyor!- dedi.

İkisi de kumanda köprüsünün ön tarafına geldiler, dürbünlerini gözlerine yerleştirerek limanı ve orada sıra sıra dizili duran kara mavnaları uzun uzadıya araştırdılar. Kısa boylu, kırmızı yüzlü, kır saçlı, küt burunlu biri olan süvari, tam kitapların tarif ettiği bir deniz kurdu idi. Sesi, ayazda kalmış gibi yırtık yırtık çıkıyor, gözlerinin uçlarından yanaklarına doğru yaşlar süzülüyordu. Gözlerinin altı da, içi su dolu kesecikler gibi şişmiş ve yanaklarına doğru sarkmıştı. İkinci kaptan ise inadına uzun, sarı, sıska bir şeydi. Kasketini kulaklarına kadar geçirmiş, şubat ayında buralarda hava pek soğuk olmadığı halde, kaputunun yakasını kaldırmıştı.

Süvari:

-Göremiyorum be!- diye söylendi.

-Biraz daha yaklaşalım, görürsünüz!-

-Biz yaklaştıkça da hava kararıyor...-

Sonra, somurtkan yüzünü hiç değiştirmeden kesik kesik güldü, eliyle ikinci kaptanın böğrünü dürttü:

-Patlama yahu!.. Limana varınca anlarız! Eğer bir şey varsa, acentadan evvel gelirler!..-

Konuşarak İsmail'in önünden uzaklaştılar. Delikanlı arkalarından bir göz attı. -İnşallah aradığınız çıkmaz!- diye söylendi. Bugün bu üçüncü vardiyası idi. Halbuki onun asıl işi vinççilik olduğu için, gemi bir limandan ayrılınca, öteki limana varıncaya kadar başaltı kamarasında yatıp uyumalıydı. Ama bu sefer tayfalardan üçünü birden sıtma tutmuş, kaptan da İskenderun'da başka tayfa almaya lüzum görmemişti. İsmail bunun suçunu süvaride buluyor, -Birazdan demir atınca geç vincin başına, artık gece yarısına kadar mı, sabaha kadar mı, Vira!.. Mayna!.. Vira!.. Mayna!.. Çek Allahın emrini!..- diye homurdanıyordu.

Ortalık adamakıllı kararmış, gemi de limana iyice yanaşmıştı. Rıhtımda tek tük ışıklar yanıyordu. İkinci kaptan tekrar kumanda köprüsünün ön tarafına gelerek demirin başında duran tayfalara emirler verdi. Demirin zinciri, istim seslerine karışan büyük bir gürültü ile, sıçraya sıçraya geminin

burnuna doğru gidip, delikten geçerek sulara gömülüyordu.

Vapur makinelerini istop edip olduğu yerde, suların akışına kapılarak ağır ağır dönerken, bir sürü kayık, sanki bir anda peyda oluvermişler gibi, geminin etrafını sardı. Fakat aşağıya uzatılan iskeleye yanaşmıyorlar, biraz açıkta duruyorlardı. Yalnız içinde bir polisle bir sivilin ayakta durduğu Sahil Sıhhiye İdaresi'nin kayığı ile, acentayı getiren kayık, küçücük bayraklarıyla kendilerine bir yol açmışlar, vapura yanaşmışlardı. Hemen bunların arkasından başka bir sandal daha geldi, pek şişman ve kırmızı yüzlü biri acele, fakat alışkın hareketlerle iskelenin iplerine yapıştı, yuvarlanır gibi yukarı çıkmaya başladı. Kasketini gür kaşlarının üstüne eğerek aşağıyı seyreden süvari koluyla ikinciyi dürterek:

-Geldi!- dedi. -Sen burada kal!.. Buraya bırakılacak yirmi beş parça eşya var... Ben salona gidiyorum.-

Birinci mevki kamaraların kırmızı kadifeli küçücük salonu bir sürü insanla dolmuştu. Acenta önündeki dar masaya eğilmiş, yolculara bilet kesiyor, vapurun katibiyle konşimentoları, ordinoları, birtakım başka listeleri elden geçiriyor, kamarota kahve söylüyordu. Vapura herhangi bir iş için gelenler, aradıklarıyla baş başa vermiş, konuşuyorlar; yüzleri yolculuktan kirlenmiş kamara müşterisi şık hanımlarla arsız çocukları etrafa meraklı gözlerle bakıyorlardı.

Salonun daracık kapısında yan dönüp şunu bunu iteleyerek güç halle içeri girebilen şişman, kırmızı yüzlü adam, süvariyi bir köşede yalnız başına oturmuş, pencereden dışarıyı süzer görünce biraz duraladı, demin onu kumanda köprüsünde görmüş, el sallamış, ama öteki görmemezlikten gelmişti. Kendisi daracık yerlerden, yatak denkleri, sandıklar, girip çıkarken bir aralıkta sıkışıp kalan yolcular arasından yol bulup gelinceye kadar, kaptanın salona inip köşeye yerleştiğini görünce: -Tuzağı kurmuş bekliyor, domuz herif!- diye homurdandı; sonra iri dudağını yalayıp ıslattı, yüzüne tatlı bir ifade vererek o tarafa yürüdü:

-Nasılsın Süvari Bey?-

Süvari hiç beklemediği eski bir dostu ile karşılaşmış gibi:

-Ooo!.. Merhaba Osman Yiğit... Ne var, ne yok? Geç otur bakalım!- dedi.

Osman Yiğit kalbi hızla çarparak yaklaştı, kor üstüne oturuyormuş gibi, döner iskemleye şöyle bir ilişti, yutkundu, derin bir nefes aldıktan sonra:

-Ocağına düştük kaptan- diye boşandı, -üç bin sandık portakalım var! Bir haftadır yolunu gözleriz!-

Kaptan altı şiş gözlerini yarı kapayarak salondakileri süzdü, dudaklarının arasından, -İskenderun'da fazla mal çıktı, iki gün bekledik... Ama gemi de yükünü aldı...- dedi.

Karşısındaki, cümlenin son kısmını duymamazlıktan geldi:

-Neyse selametle geldiniz ya!-

-Öyle, inşallah selametle de gideriz!-

-İnşallah, inşallah... Şu bizim üç bin sandığa da...-

Kaptan bu sözleri hiç duymamış gibi:

-Hep de havaleli mallar yükledik... Bakalım İstanbul'u nasıl bulacağız... Denizlerin kötü zamanı...- diye devam etti, sonra, daha ziyade kendi kendine mırıldanıyormuş gibi:

-Gemi de gemi değil ki... Hacı Davut vapuru... Dört seneden beri havuzlanmadı... Allah çoluğumuza çocuğumuza acıyor herhalde...- Osman Yiğit, yüzü büsbütün kızararak:

-Şu bizim portakallar...- diyecek oldu. Kaptan birden doğrularak: -İnşallah gelecek sefere...- dedi.

-Aman Süvari Bey... Şaka etme Allahını seversen! Portakallar sandığa gireli on beş gün oluyor. On gündür de rıhtımda bekliyor, bu sabah mavnaya yüklettim, nerdeyse gemiye yanaşmıştır!- Süvari Bey gözlerinin kenarından süzülen yaşları elinin tersiyle sildi, yüzünü uzun uzun kaşıdı, sonra:

-Osman Yiğit- dedi, -hatırın için birkaç yüz sandık alırım ama sintineye koyarım; başka yerim yok!-

-Yapma be kaptan, sintinede portakal gider mi? Sabaha varmadan çürür!-

-Orasına ben karışmam!-

Süvari bunları söyleyerek kalktı, salondan çıktı, yukarıya, kamarasına gitti.

Osman Yiğit başını iki yana sallayarak biraz bekledi, sonra o da acele adımlarla, dışarı fırladı, kumanda köprüsünün merdivenini ıkına sıkına tırmandı. Yukarı varınca ikinci kaptanı orada dolaşır buldu. Onu bir kenara çekerek meseleyi anlattı:

-Hadi kurbanın olayım, şu işi bir düzenine koy... Beni yakmasın...- diye sırtını sıvazladı.

İkinci kaptan:

-Vallahi, ne bileyim!.. Bakalım bir kere...- diye süvarinin kamarasına girdi.

Ondan sonra belki yarım saat süren bir pazarlık başladı, ikinci kaptan bir içeri, bir dışarı gidip gelerek bu hayırlı işi yoluna koymaya uğraştı, nihayet navlunu altı kuruş olan portakal sandıklarının yetmişer kuruştan gemiye alınması kararlaştı. Osman Yiğit aşağıya inip acenta ve vapur katibi ile muameleyi tamamladıktan sonra, sandık başına navlun farkı olan altmış dört kuruştan üç bin sandığın tutarı bin dokuz yüz yirmi lirayı ikinciye teslim etti.

Bu aralık mavna yanaşıp portakal sandıklarını gemiye vermeye başlamıştı. Vinç sabaha kadar işledi. Tayfa İsmail Denizer, yorgunlukla, İstanbullu olan karısından öğrendiği güzel konuşmayı bir yana bırakıp halis Rize şivesiyle etrafına küfürler ediyordu. Kumanda köprüsündeki genç mülazım kaptan, ne yapacağını bilemiyor, denize yuvarlanan iki sandık portakal için aşağıda kıyametler koparan